

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента
Кобелевої Тетяни Олександрівни на дисертаційну роботу
Маслюк Олени Володимирівни
«Економічна стійкість як основа забезпечення
конкурентоспроможності підприємств машинобудування»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності).

1. Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку економіки України основою ефективної діяльності й забезпечення стійкого розвитку є економічна стійкість підприємств як основа забезпечення їх конкурентоспроможності. Для подолання сучасного кризового стану і виходу суб'єктів економіки на траєкторію економічної стійкості вкрай важливим є наукові дослідження за таким спрямуванням. Сьогодні підґрунтям конкурентоспроможності машинобудівних підприємств повинні стати не тимчасові конкурентні позиції, а стійкі конкурентні переваги, які є результатом зваженої економічної політики на рівні окремого підприємства, спрямованої на забезпечення якості використовуваних ресурсів і їх стійкості до зовнішніх загроз. Стійкість, здатність і можливості підприємств, як суб'єктів господарювання, до стабільного розвитку – важлива умова економічного зростання держави. Тому в сучасних умовах стан економічної стійкості підприємства є основою його конкурентоспроможності, а проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі його економічної стійкості набуває особливої актуальності та значущості.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації пов'язана з програмою наукових досліджень Сумського національного аграрного університету за темами: «Розвиток менеджменту організацій в умовах світогосподарської інтеграції та глобалізацій них викликів» (№ ДР 0114U002209), «Дослідження адаптації економічного механізму функціонування підприємств в умовах ринку»

(№ ДР 0111U009536) та «Механізм регулювання соціо-еколого-економічного розвитку підприємств у регіонально-галузевому вимірі» (№ ДР 0114U001562).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. Наведені у дисертаційній роботі основні наукові положення, висновки і пропозиції є достовірними та у достатній мірі обґрунтованими. Для їх обґрунтування дисертантом використано широкий спектр інструментарію та методів, опрацьовано широке коло наукових джерел з досліджуваних питань, відповідних нормативно-правових актів, значного масиву статистичних даних та інших інформаційних джерел.

Дисертаційна робота має логічну структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває тему наукового дослідження.

Представлена до захисту дисертаційна робота має наукову цінність і новизну. Найбільш значними результатами дослідження, що характеризуються науковою новизною, є такі:

1. Розвинуто поняття «економічної стійкості підприємства», яке, на відміну від існуючих, розглядається як системоформуючі відносини, які відображають збалансований стан економічних ресурсів, що забезпечують стабільне функціонування підприємства і здатності до розширеного відтворення в тривалій перспективі з урахуванням факторів ризику. Структурно логічна сутність цього визначення дозволяє не тільки підвищити точність розуміння його, а й з більшим ступенем достовірності визначення напрямків його впливу на бізнес-процеси підприємства (розділ 1, п. 1.1, стор. 42–46 дисертації, стор. 6 автореферату).

2. Обґрунтованим є запропонований науково-методичний підхід до виділення етапів проведення стрес-тестування конкурентоспроможності машинобудівного підприємства на основі його економічної стійкості (розділ 3, п.3.1, стор. 147-151 дисертації, стор. 10-11 автореферату). Досягнення поставлених цілей підприємством щодо поліпшення своїх конкурентних позицій на ринку запропоновано реалізовувати за допомогою методики «розгортання потенціалу підприємства», яка являє собою ретельно-

розроблену процедуру ідентифікації вимог керівництва компанії щодо завоювання частки ринку. Дана методика передбачає побудову взаємопов'язаних логічних таблиць, які повинні відображати характеристики основних потенціалів машинобудівного підприємства та очікування керівництва стосовно кожної складової інтегрального потенціалу конкурентоспроможності підприємства (розділ 3, п.3.2, стор.163-171 дисертації, стор. 10 і 12 автореферату).

3. Вагомою розробкою є визначення змісту та форми стратегічних кроків вітчизняних машинобудівних підприємств щодо їхнього подальшого розвитку, що надало можливість побудови стратегічної карти розвитку машинобудівних підприємств Сумської області. Запропонований науково-методичний підхід складання стратегічної карти розвитку машинобудівного підприємства в умовах турбулентності є гнучким, оскільки має можливість адаптуватися до відповідних груп основних потенціалів машинобудівного підприємства, а також до мінливості турбулентних явищ в вітчизняній економіці (розділ 3, п. 3.3, стор. 176-182 дисертації, стор. 13-14 автореферату).

4. Дисертанткою удосконалено методичний інструментарій оцінки впливу фінансової складової економічної стійкості машинобудівного підприємства на показник його конкурентоспроможності. Окреслено роль кожної складової економічної стійкості в формуванні загального системного ресурсу підприємства. Встановлено, що кожний вид системного ресурсу буде формувати відповідні чотири підсистеми, які потребують ефективного управління задля забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства в його макросередовищі. При чому керівництво підприємства може впливати та коригувати власними силами тільки три з цих підсистем. А саме: об'єктний ресурс, процесний ресурс та проектний ресурс. Підсистема, що формується середовищним ресурсом, не може бути змінена внутрішніми силами підприємства. Саме ця підсистема визначає зовнішні фактори та умови діяльності підприємства і є основою однієї зі складових економічної стійкості машинобудівного підприємства – макроекономічної складової (розділ 2, п.2.2, стор. 92-94 дисертації, стор. 7 автореферату).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації, можуть бути охарактеризовані як цілком достатні. Це підтверджується не лише детальним оглядом та обґрунтованим застосуванням дисертантом результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, але й детальним аналізом теорії та практики економічної стійкості на основі забезпечення конкурентоспроможності.

Новизна отриманих результатів дослідження підтверджена публікаціями у фахових наукових виданнях та оприлюднена на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях, а також підтверджується апробацією результатів дослідження на вітчизняних підприємствах машинобудування.

Таким чином, основний науковий результат дисертаційної роботи полягає у розробці та науковому обґрунтуванні теоретичних і методичних положень щодо формування конкурентних позицій машинобудівних підприємств на основі їх економічної стійкості, що відповідає меті дослідження, доцільно вважати досягнутою.

4. Теоретична цінність і практичне значення отриманих результатів. У дисертаційній роботі на основі узагальнення теоретичних і прикладних досліджень сформульовано пропозиції та обґрунтовано практичні рекомендації щодо формування конкурентних позицій машинобудівних підприємств на основі їх економічної стійкості.

Про теоретичне значення здобутків дисертації свідчить їх використання у навчальному процесі Сумського національного аграрного університету, що підтверджено відповідною довідкою.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає в доведенні теоретико-методичних напрацювань автора до рівня конкретних методик та практичних рекомендацій. Крім того, цінність запропонованих рекомендацій щодо здійснення оцінки стану розвитку діяльності підприємства через застосування матриці розгортання потенціалу підприємства, а також використання запропонованої стратегічної карти розвитку використовуються у практичній діяльності АТ «Сумський завод

«Насосенергомаш», м. Суми (довідка № 35-05/07430 від 06.12.2016 р.); методичні рекомендації щодо застосування авторської інтегральної моделі конкурентоспроможності підприємства на основі процесного, проектного та об'єктного потенціалів застосовуються ПАТ «Роменський завод «Тракторозапчастина» (довідка №921/01 від 20.02.2016 р.).

5. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях і авторефераті. Основні результати дослідження викладені у 14 наукових працях загальним обсягом 3,85 друк. арк. (у т.ч. особисто автору належить 3,65 друк. арк.).

Науково-практичні результати дисертаційної роботи були оприлюднені на 4 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Наукові положення роботи викладені в обсязі, достатньому для повного і глибокого ознайомлення з ними.

Вивчення матеріалів дослідження та автореферату здобувача свідчить про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. В авторефераті в повній мірі розкрито основні наукові результати, які отримано в процесі дослідження, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи. Автореферат ґрунтовно розкриває зміст дисертації та не містить інформації, якої немає в дисертації.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Окремі положення дисертаційної роботи є дискусійними або такими, що викликають зауваження. Зокрема:

1) статистичний аналіз розвитку підприємств машинобудівної галузі України, поданий у п.1.1 роботи (с14, 16-22, 25-27), ґрунтується на застарілій інформації (2004-2015 рр.), що може в певній мірі спотворити висновки та рекомендації, які здобувач використовує для формування своїх наукових результатів;

2) поза увагою здобувача залишилось питання визначення конкурентних позицій вітчизняних підприємств на світовому ринку, що, на наш погляд, є важливим і значимим відповідно теми дослідження. Без врахування цього фактору можуть виникнути сумніви щодо актуальності дослідження, яке проводиться;

3) деякі з ведених здобувачем термінів залишилися без пояснення. Наприклад, у п. 2.2 роботи «Науково-методичний підхід до визначення рівня економічної стійкості вітчизняних машинобудівних підприємств в умовах конкуренції» авторка використовує поняття «маркетинговий ресурс» (сс. 120-122), сутність якого не пояснює;

4) не достатньо зрозумілим є запропонований здобувачем у п. 2.3 дисертації критерій конкурентоспроможності машинобудівного підприємства на основі його економічної стійкості. Формула для його розрахунку на с.133 на думку опонента потребує більш детального пояснення щодо його сутності;

5) недостатньо обґрунтованою представляється розроблена здобувачем у п. 3.2 дисертації схема управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств Сумської області на основі їхньої економічної стійкості (рис. 3.5, с. 172). В даній схемі відсутній етап організації управлінської діяльності, який, на думку опонента, обов'язково повинен мати місце;

6) робота містить технічні помилки та елементи наукової некоректності. Наприклад, у таблиці 1.3 «Підходи до визначення та складові економічної стійкості підприємства зарубіжних та вітчизняних вчених» не зазначені джерела походження інформації, хоча праці згаданих вчених наведені в переліку використаних літературних джерел.

В цілому, дисертаційна робота формує позитивне враження, а представлені у ній положення та результати дослідження заслуговують на позитивну оцінку.

7. Загальний висновок. Дисертаційна робота Маслюк Олени Володимирівни на тему «Економічна стійкість підприємства як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємств машинобудування» є самостійним, завершеним дослідженням. Незважаючи на окремі зауваження і недоліки, які суттєво не впливають на позитивну оцінку, дисертація є закінченою науковою роботою, яка містить в собі результати самостійного дослідження, що має не лише наукову новизну, але й практичну цінність для використання в діяльності підприємств машинобудування. Вибрану тему

дисертаційної роботи розкрито, мету дисертаційної роботи досягнуто, всі поставлені завдання виконано.

Автореферат і публікації автора відображають зміст дисертаційної роботи. Зміст автореферату дисертації є ідентичним основному змісту роботи. В опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, актуальністю, оформленням, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертації Маслюк О.В. на тему «Економічна стійкість як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємств машинобудування» за змістом і якістю теоретичних та методологічних розробок відповідає рівню дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, є завершеною науково-дослідною працею. Структура роботи чітка та логічно обґрунтована. Робота відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова КМ України від 24 липня 2013 р. № 567), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

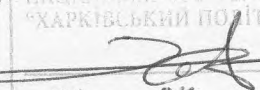
доцент кафедри організації виробництва
та управління персоналом

Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
кандидат економічних наук, доцент

Т.О. Кобелева

Підпис	<u>Кобелева Т.О.</u>
ЗАСВІДЧУЮ:	
вчений секретар	
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"	
	
Заковоротний О.Ю.	
" 06 "	04
20 18 р.	